

Wie hecht er aan de orgels?

Wie weet kunnen de draaiorgels toch in Helmond blijven. In de kerk van Brouwhuis, want die staat toch leeg. Maar hoe doordacht is dat ideeetje?

ANALYSE

door **Piet Snijders**
e-mail: p.snijders@ed.nl

De mooie concert- en dansorgels in de Gaviolizaal behoren tot het onvervreemdbaar erfgoed van Helmond, zegt men. O ja? Waarom voelde in het afgelopen decennium dan geen enkele bestuurder zich serieus betrokken bij de zorg en exploitatie van al dat fraais? Eerder – in de jaren zestig en zeventig – was die betrokkenheid er wel. Waren er nog Helmonders die uit eigen ervaring wisten dat de orgels bij Helmond hoorden en Helmond bij de orgels. Ze verenigden zich in stichting Het Helmonds Draaiorgel, die samen met de orgelfamilie Bocken en de gemeente mooi werk deed. De orgels werden opgewaardeerd voordat ze uit elkaar vielen en kregen tot drie keer toe een 'nieuw' onderkomen. Bovendien werden ze geëxploiteerd als plezierig volksvermaak. Stichting Het Helmonds Draaiorgel verzuimde alleen zichzelf te vernieuwen. Ze vergrijsde en moest zich tenslotte opheffen. „Met een gerust hart, omdat de gemeente nu toch goed voor de orgels zorgt”, zo motiveerde het laatste bestuurslid.

Ach die Helmondse orgels. Ze staan voor de klatergouden weekendilluzie van de vroegere fabrieksarbeiders. De hele week konden die zich kapot sjouwen bij de Vlisco of de 'Voile van Thiel', maar in 't weekend zochten ze de romantiek en gingen ze met hun meisjes dansen bij de orgels van Bocken. Zo dansen onze zuiderburen hier en daar nog steeds bij hun De-Cap-orgels. Dat dansen bij draaiorgelklanken schurkte dicht tegen de kermis aan, en ook daarin had Helmond – met diverse kermisfamilies binnen de gemeentegrenzen – een naam op te houden. Nauwe verwant-

schap was er ook met de accordeon – de armeluispiano – die in Helmond eveneens gedijde. In accordeonmuziek bracht de stad klinkende namen voort als Addy Kleingeld en Arie Willems. Het is geen toeval dat Willems zijn accordeonverzameling graag in bruikleen gaf aan het draaiorgelmuseum. Zijn naamgenoot Tonny Willems (geen familie) had er al een collectie pathofoons en grammofoons ondergebracht, en Aad Daane een verzameling mondharmonica's te kijk gelegd. Maar met die bruiklenen werd het niks. Tonny Willems en Aad Daane haalden hun spullen al eerder terug, en de familie Arie Willems wil de accordeons ook weer naar huis halen als de Gaviolizaal dicht gaat. Jammer. Met de grammofoons, de accordeons, de mondharmonica's en de orgels had een bevlogen exploitant een levendig museum kunnen maken van de Gaviolizaal. Doodzonde dat daar in het afgelopen decennium geen Helmonder rondliep, die al het moois op waarde wist te schatten.

Of er in de stad nu nog voldoende liefde voor het draaiorgel te vinden is om het orgelerfgoed met succes te exploiteren is de vraag. Zonder gedreven vrijwilligers is dat sowieso ondenkbaar. Maar waar haal je die? In Brouwhuis? In Helmond-Oost (TOV-gebouw)? Draaiorgels zijn niet hip of cool, eerder een tikkie oubollig. Je kunt ze zelfs zien als heerlijke kitsch. Wellicht liggen daar de ongedachte mogelijkheden. Hoe dan ook: als er nog mensen zijn die het Helmondse pierement écht willen bewaren – bijvoorbeeld bij de twee Helmondse accordeonverenigingen, de gilden of de heemkundekringen – dan moeten ze nu opstaan. Of voor eeuwig zwijgen!

De naoorlogse belastingkantoren in beeld: 1. Markt 213/211 (nu ED en boekhandel).

2. Hoek Havenweg-

Belastingdienst na

Te huur: 6.168 m² hoogwaardige kantoorruimte. Het staat op een bord bij de ingang van de Helmondse Belastingdienst. Morgen gaat dat gebouw op slot en verliest de stad na meer dan twee eeuwen zijn belastingkantoor.

door **Piet Snijders**
e-mail: p.snijders@ed.nl

.....
HELMOND - De laatste dozen zijn gepakt en morgen tegen tweeën zal de laatste vrachtwagen geladen zijn. Dan is het *schluss* voor de Belastingdienst te Helmond. „Jammer”, zegt Engel Boelen (85),

oud-Hoofd van Dienst van het Helmondse belastingkantoor en nog steeds fiscalist voor ouderen van de ANBO.

Volgens Boelen startte de Belastingdienst in Helmond al in 1806. „Hoe de Belastingenheid er toen uitzag weet ik niet. Alleen dat er een ontvangkantoor was, opgericht in de Napoleontische tijd.” De oudste tastbare herinneringen zijn belastingboeken vanaf 1833. „Die liggen bij het Regionaal Historisch Centrum in Eindhoven,” weet Boelen.

Op welke plekken de belasting vanaf begin 19e eeuw precies zetelde, heeft Boelen niet paraat. Wel somt hij probleemloos de locaties vanaf de Tweede Wereldoorlog op. Die

reeks begint met Villa Prinzen, Markt 213. Voor de oorlog postkantoor en momenteel ED-kantoor. Boelen: „Halverwege de jaren '70 werd ik daar gedetacheerd als hoofdinspecteur van het Eindhovense kantoor. De Helmondse vestiging functioneerde niet zo geweldig en eigenlijk had ik toen al de opdracht het belastingkantoor op te heffen. Er werkten circa 115 mensen op de afdelingen inkomstenbelasting en vermogensbelasting. Maar we hadden ook nog 100 mensen op loonbelasting zitten. Behalve Markt 213 hadden we ook nummer 211 in gebruik, de huidige boekhandel De Roij & Boschman. Voor onze loonbelastingambtenaren huurden we in de jaren '70 bo-

4. Molenstraat (nu SP-kantoor).

5. Penningstraat (nu

De geschiedenis van De Vierdaagse Het complete archief!

De Nijmeegse Vierdaagse is in meer dan honderd jaar uitgegroeid tot het grootste wandelevenement van de wereld met jaarlijks tienduizenden deelnemers. Deze dubbel-dvd geeft een uniek beeld van deze bijzondere wandelvierdaagse van vroeger tot nu. De dvd is onderverdeeld in de hoofdstukken: Klaar voor de start, Bijzondere deelnemers, Uit het buitenland, Via Gladiola, Vooroorlogse Vierdaagse, Militairen, Afzien en Jubileumedities. Ruim twee uur aan bijzondere archiefbeelden vormen de fragmenten van een prachtig beeld van de Vierdaagse, met beeldmateriaal vanaf 1927 tot heden!

Adviesprijs € 14.95

Lezersprijs € 12.50*

*Exclusief verzendkosten

WEBWINKEL

Dubbel-dvd

ed.nl/webwinkel

categorie / Dvd's en games

Vredesberaad na 'gênante

door **John Graat**
e-mail: j.graat@ed.nl

.....
HELMOND - De fractievoorzitter van de VVD was 'stomverbaasd' over de opstelling van coalitiegenoot CDA. Het CDA op haar beurt vond de raadsvergadering van dinsdagavond 'een gênante vertoning', en dat politieke vrienden niet 'eerlijk en open' waren geweest. „Ik heb soms het idee dat wij door het CDA niet voor vol worden aangezien”, verklaarde Maarten Janssen van de derde coalitiefractie SDOH/D66/HB.

Dat waren de commentaren gistermiddag. Een paar uur later zaten de drie fracties die het college in Helmond steunen bijeen om over de verziekte onderlinge verhoudin-

gen te praten. Bij de VVD en SDOH/D66/HB heerste er veel onbegrip dat het CDA dinsdag tegen hun (breedgedragen) motie over deelname aan Culturele Hoofdstad 2018 stemde. Eerder leidden thema's als 't Speelhuis/Xperience World, BZOB en de sportnota al tot irritatie.

VVD-fractieleidster Ellen Niessen: „Het CDA kwam met een warrig verhaal. Ging dit nou over de inhoud of speelde er iets anders? Wij zitten wel in de raad om de kwaliteit van goed beleid te bewaken. In de commissie zweeg het CDA met een drogreden over Culturele Hoofdstad, en nu kwamen ze ineens met een opzienbarende statement. Er werden zelfs persoonlijke grieven geuit.”